מגילת אסתר

[illegible]

בשנת ג' שכ"ז (11 שנה קודם החורבן) בא הצורר נבוכדנצר מלך בבל לקחת את יהויכין מלך יהודה לגלות ועמו כמה מחשובי עם ישראל והיה שם גם "מרדכי הצדיק", (נקרא "איש יהודי" ע"ש הגלות יהויכין מלך יהודה).

בשנת ג' של"ח בא נבוכדנצר וחרב את ירושלים ולקח שאר היהודים לגלות ונשאר בארץ ישראל ירמיהו הנביא ומעט משארית הפליטה.

בערך 50 שנה אחר החורבן נתבטל מלכות בבל ועברו לדריוש מלך מדי ולכורש מלך פרס (חתן דריוש) אוהבים זה את זה, אחר שנה שמת דריוש המליכו (בני דריוש) את כורש גם על ארץ מדי. כורש מלך כשר היה ונתן אז רשות לישראל לבנות את ביהמ"ק.

אחר שמת כורש לא היה מי שימליך על פרס ומדי ובא אחשורוש מעצמו שהיה בעצם מנקה הסוסים של בלשאצר מלך בבל "ולהרמב"ם הי' מנקה אשפתות של בלשאצר", והמליך את עצמו עי"ז שנשא את ושתי שהיתה מיוחסת (בת בלשאצר בנו של אויל מרודך בנו של נבוכדנצר) נכדת נבוכדנצר. ושילם הרבה כסף להשיג המלוכה, וכשמלך אחשורוש שלחו שונאי ישראל כתב שטנא שלא יתן רשות לבנות והם עשרת בני המן והמן שהי' גם מחיילות נבוכדנצר בעת אשר החריבו הבית. והכל בעצת ושתי המרשעת ושבעת שרי פרס ומדי.

כל מקום שנא' "מלך אחשורוש", באחשורוש הכתוב מדבר, וכל מקום שנא' "מלך" סתם משמש לקודש וחול. (מדרש רבה)

אחשורוש שונא ישראל יותר מהמן. (מדרש רבה פרק ז')

[illegible]

[illegible] כל מקום דכת' ויהי לשון צער, כאמור שכורש נתן רשות לבנות הביהמ"ק ובא אחשורוש הרשע בעצת ושתי ולא הניח. (תרגום)

[illegible] השם של אחשורוש היה ארתחשסתא, ולמה קראו לו אחשורוש, שכל מי ששמע שמו "חש" לו בראשו מפני שהיה רשע ואכזר גדול. (מדרש רבה)

וגם אחשורוש נוטריקון אחיו של ראש אחיו של נחש הקדמוני. (גר"א)

[illegible] הוא אחשורוש שהיה רשע מתחילתו ועד סופו, ולא תאמר שבסוף נעשה צדיק. רק היה הכל בדרך נס וכך רצו בשמים.

[illegible] שמלך מעצמו שלא היה מזרע המלוכה. כאמור, שהיה מנקה הסוסים של בלשאצר [illegible] סמוכים היו זה לזה ופירושו שמלך כמעט בכל העולם מפני שהעולם ככדיר היא ופירושו מצד הרחוק, או פירושו שהיה ב' מדינות רחוקים. או פי' כשם שמלך מהודו ועד כוש כך מלך על קכ"ז

[illegible] אחשורוש היה מהמלכים שמלכו על כל העולם כולו ואחר שלא נתן רשות לבנות הביהמ"ק נטל הקב"ה ממנו השאר ונשאר רק עם 127. (היה לו מקודם כפליים כזה 252 ונטל הקב"ה 125)

[illegible] מאה מדינות על היבשה ושבע ועשרים על הים. וסימנך וישם המלך אחשורוש [illegible] על הארץ. מס בגי' 100, [illegible] הים ואיי בגי' 27. (מדרש)

... [illegible] זה הכסא היה כדמות כסא של שלמה המלך ע"ה, ועשה אחר כמותו. מפני שבשעה שהביאו לו את כסא שלמה לאוצרותיו (קודם הי' אצל פרעה נכה והארי היכו ונעשה נכה רגלים כל ימיו ואח"כ אצל נבוכדנצר וגם הוא נענש ושוב לא ישב שום מלך שבעולם) רצה גם הוא לשבת על הכסא וייעצו לו חכמיו שאם ישב על הכסא יענש הוא כמו השאר מלכים והסכים עמהם, אבל מפני גאותו רצה שיעשו לו "כסא בדומה לשלמה". (מדרש רבה)

[illegible] מתחילה לא היה שושן מקום מושב המלך רק בבבל ששם היו יושבין המלכים אשר לפני אחשורוש. אלא מפני שהבנאים של הכסא לא הי' יכולין לעשותו רק בעיר שושן ולפי שהיה גדול עד מאד לא היו יכולין להביא אותו לבבל, ולכן העביר אחשורוש את כל בית מלכותו לשושן בעבור להראות שיש כסא דומה לשלמה, והכל הי' בהשגחה העליונה ששם בשושן היה איש יהודי ושמו מרדכי וע"י הי' הנס פורים ולכן סיבב הקב"ה שהמלך יעביר ממשלתו להצדיק.

- [illegible] שלש לביטול ביהמ"ק, שלש למלאכת הכסא.

[illegible] אחשורוש טעה בחשבון ידע שהקב"ה אמר לירמי' ע' שנה יהי' ישראל בגלות בבל והוא סבר ע' שנה של גלות יהויכין אבל החשבון הי' מהחורבן הבית והי' רק 57 שנה לפיכך עשה משתה שיהודים ישארו תחת ידו לעולם.

[illegible] היה צריך להראות גדולתו מפני שלא היה מזרע המלוכה.

[illegible] מהיכן הי' לו כל זה, אלא נבוכדנצר הרשע בסוף ימיו הטמין את כל האוצרות שהיה לו מביהמ"ק ושאר יקר חפציו מפני שלא רצה שבנו אויל

מרודך יירש את כל זה מה עשה נטל ספינות גדולות מלאים עם כל החפצים והטמינם תחת הארץ סמוך לנהר פרת ומשך את הנהר עליהם, וביום שכורש גזר שיבנה ביהמ"ק גילה אותן הקב"ה וזכה כורש בהן, ואח"כ ירש אחשורוש את מלוכת כורש.

[illegible] הי' לו אלף ושמונים אוצרות, ובכל יום הראה ששה דברים מהאוצרות.

[illegible] **ששה חדשים** (חצי שנה).

חודש א' - הראה אוצרות כסף.

חודש ב' - הסביר השלוחים שבאים מכל מדינות מלכותו.

חודש ג' - הראה המתנות שהשלוחים מביאים אותו.

חודש ד' - הראה הכתבי ידות שירש מהמלכים שלפניו.

חודש ה' - הראה הכלי זהב ובינהם כלים מביהמ"ק.

חודש ו' - הראה האוצר של המסים שהמדינות נותנים לו.

[illegible] הן ראש השנה ויום כיפור. (גר"א)

[illegible] כל תכלית הסעודה היה רק להחטיא את בני ישראל, ורצה לענש את היהודים גם בעוה"ב שלא יזכו לגן עדן ולאבד את הנשמות שלהם. [illegible] אלו הימים שבין ר"ה ליוה"כ זמנים שישראל עוסקים בתשובה שהקב"ה ימחול עונותיהם ודוקא אז עשה הסעודה בשביל ישראל שיהי' הקטרוג יותר גדול.

[illegible] בח' גדול רמז שהשתמש בח' בגדים של כהן גדול וראה על פני היהודים שנתעצבו שנזכר להם הימים של ביהמ"ק, מיד פשט כדי שלא לערבב המשתה ושלא ילכו מהמשתה.

[illegible] לכל שתיה ושתיה הי' [illegible] לו כוס חדש, ר"ל שלאחר ששתה א' מכוס א' שוב לא הי' שותה מאותו הכוס, רק מכוס חדש

[illegible] הביא כליו וכלי עילם שלו יפין משל עילם, הביא כליו וכלי ביהמ"ק ונמצאו נאים ויפין מכליו, כל זמן שהיו כלי ביהמ"ק מביטין בכליו היו [illegible] כליו ונעשין כעופרת. (מדרש רבה)

[illegible] יין יקר מאד ששותים מלכים, השקהו לכל א' יין שהוא זקן ממנו י' שנים, לבן מ' נתנו יין שהוא בן נ' וכדו'.

[illegible] כמו ששותין המלכים יין הרבה כך הי' כאו"א שותה [illegible] עפ"י פשוטו הי' המנהג אצל הפרסיים שאלו הבאים לסעודת המלך הי' נותנים כוס גדול מאד והי' צריכים לשתות כל הכוס, וכמה פעמים הי' נותנים שוחד להמשרתים שלא יצטרכו לשתות כל הכוס. אבל בסעודה זו לא הי' באונס.

ועוד כיוון הרשע שלא יאנס, מפני שרצה הרשע שיהי' העבירה ברצון ולא באונס שלא יהי' יכולים לבא בטענה שהי' באונס ואונס רחמנא פטרי', רק בדוקא שיעשו העבירות ברצון עצמם, ומתחילה הקפיד לתת להם בישול ישראל ויין ע"י משרתי ישראל שלא יהי' יין נסך, ואח"כ ברצון עצמם נתמשכו לידי העבירות ר"ל, וכל זה ידע מרדכי ונתכוין להצילם.

[illegible] 18,500 יהודים משושן היו בסעודתו של אותו הרשע ונכשלו בזנות ובישול עכו"ם ויין נסך, באמצע הסעודה שואל המלך את היהודים האם לעתיד לבא יתן הקב"ה ג"כ סעודה כזה, והם אמרו על הסעודה של לעתיד לבא כתיב עין לא ראתה שסעודה זו לא הי' מעולם, ואם כסעודה זו הוא עושה לנו אנו אומרים לו כבר אכלנוה על שלחנו של אחשורוש.

- [illegible] גם היא עשתה סעודה על ביטול בנין ביהמ"ק שהי' בעצתה. וגם היא רצתה להחטיא הנשים

[illegible] איתא בגמ' שיום שבת היה, וכך אמר השטן להקב"ה יום שישראל אוכלין ושותין ועוסקין בדברי תורה וכאן נהנין מסעודתו של אותו הרשע

[illegible] קודם ושתי ואח"כ מלכה, ביזה את המלכה וקוראה לה ושתי קודם, שזה שאתה מלכה רק טפל ואין אתה חשוב ממני.

[illegible] אלו היהודים, כיון בזה להחטיאם בעבירה של זנות, מפני שהקב"ה שונא זימה

[illegible] שפרחה בה צרעת ובא מלאך והטיל לה זנב. מפני שעבדה בבנות ישראל בשבת.

[illegible] כאן כתיב קודם המלכה ואח"כ ושתי, כאן מבזה ושתי את המלך לפני כל, תגידו לו שאני המלכה ואח"כ ושתי ואני יותר חשוב ממך, ולא נעשית מלך אלא בשבילי ותזכירי לו שאני זוכר כשהי' מנקה את הסיסים, ומפני איזה חוצפה הוא קורא לי ושתי המלכה, והוא יבא כאן ואין אני צריך לבא לו.

[illegible] ביד הסריסים כתיב ולא ע"י הסריסים, מלמד שרצו להגביה את ושתי ולנושאה בדרך בזיון.

[illegible] הם החכמים משבט יששכר כדכ' ומבני יששכר יודעי עתים, ואמרו בחכמה (כמו המעשה של הבאבובער רב די הענט טוט מיר וויי, המשל של הלייב שהי' רעב ורצה לטרוף חיות)

אין לנו האורים והתומים לפסוק ולדון דיני נפשות, תשלח החכמים מעמון ומואב.

[illegible] אלו השבעה שרות היו גם בעצה לבטל בנין בית המקדש ובא כאן העונש שלהם שאחר כשוך חמת המלך הרג את כלם חוץ ממוכן. (וגם י' בני המן היו בעצה ואי"ה עוד חזון למועד להאריך בענין ואין כאן המקום.

• [illegible] מכאן שהדיוט קופץ בראש שממוכן הי' מהשרים הקטנים כסדר היושבים ראשונה במלכות. שכל השרים לא רצו להשיב במצב כזה מספק הנ"ל.

[illegible] מחלוקת י"א זה המן והטעם שדיבר סרה על ושתי מפני שושתי לא הזמינה זרש אשתו להסעודה, וזרש הי' אומר להמן לו היית שר חשוב היו גם מזמינים לי להסעודה, ועוד טעם שהיתה נותנת לו מכת רצח ומזלזל בו כעבד, ועוד טעם שרצה המן שבתו ישא המלך. וי"א זה דניאל וקצף על ושתי שהיא נתנה העצה לבטל בנין הביהמ"ק (מדרש רבה)

[illegible] המלך הוא הקב"ה והשרים היינו פמלי' של מעלה, שבלי גזירה זו לא הי' יכול להיות הנס פורים, כי כששלח המן לכל הארצות להשמיד להרוג וכו' היו רוצים הגויים להרוג את היהודים מיד ולא להמתין עד י"ג אדר, אך כיון שראו שהמלך אחשורוש אינו מלך בעל שכל רק טיפש ונער ששלח מלפני הרבה שנים גזירה שכל איש יהי' שורר בביתו, וקודם גזירתו נמי האיש השורר בביתו משום כן התפחדו ממנו שהוא יכול לעשות הכל, וגם אז הי' לו חרטה שהרג את ושתי.

[illegible] שלח לפניו כל שבעת שרות פרוס ומדי והרגם על אשר הניחו להרוג את המלכה, ולמה לא הרג את ממוכן הלא היא נתנה העצה, ומתרץ המהר"ל דלפי החשבון אינו פשוט רק הי' מן השמים שלפי דעה שהי' דניאל לא בא לו העונש של מיתה שהוא לא ביטל את בנין המקדש, ולפי דעה שזה המן לא רצה הקב"ה שיקבל את העונש בחשאי רק גידלו עד מאד ואח"כ השפילו עד הארץ שיקבל העונש ביתר שאת ויתר עז.

[illegible] הי' לפניו התמונה של ושתי וכל בתולה שבאה הי' מסתכל אם היא בדוגמה כמותה

[illegible] זה הי' כל הכוונה שמלכות אחשורוש יהי' בשושן מפני איש יהודי זה שהי' בשושן הבירה.

[illegible] יהונתן ואחימעץ הי' חברים של דוד המלך ע"ה בשעה שברח דוד מפני אבשלום בנו הי' השני חברים באים כסדר לדוד להגיד הסודות של אבשלום, נתגלה זאת לעבדי אבשלום ורדפו אחריהם עד שבאו לאשת שמעי והיא הטמינם בבורה וישבה על הבור וכשבאו עבדי אבשלום לא מצאום, בשכר זאת זכה לנכד מרדכי הצדיק.

[illegible] כולם נאמרו על גדלותו של מרדכי, בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו.

[illegible] הקב"ה שומע ומקבל תפילתו, הוא הגבר אשר קילל דוד בשעה שברח מאבשלום בנו, ויואב שר צבאו רצה להרגו ולא נתן דוד רשות וגם צוה לשלמה בנו שלא יהרגו אע"פ שהי' חייב מיתה מפני שראה ברוה"ק שמרדכי הצדיק יהי' לעזרה בימי המן.

[illegible] שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו.

[illegible] מפני זה נקרא איש יהודי

[illegible] אי' במדרש שאסתר היתה אשה זקנה של 75 שנה כשהביאה אותה לבית המלכות, ועדיין עמדה ביפיה, ורמז לזה שהדסה בגי' 74 ועוד שנה של ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים, בגמ' אי' אסתר ירקרוקת היתה וחוט של חסד משוך עליה.

[illegible] ד' שנה הטמין מרדכי את אסתר כדי לא להצטרך לבא אל המלך אבל אחר ד' שנים אמר אחשורוש שא"א שלא יהי' בכל המדינה מלכה יפה בעבורו לפיכך גזר המלך ונתן דת שמי שלא יבא אל המלך אחת דתו להמית.

• [illegible] יותר מושתי.

[illegible] ה' שנים הי' זה בסוד:

• [illegible] אביחיל ויאיר אבי מרדכי אחים היו.

[illegible] הכל לכבודה של אסתר שתגיד את מולדתה.

[illegible] כסדר היה אחשורוש מדבר אל אסתר שתגיד את מולדתה, וגם עשה דברים לכבודה "והנחה למדינות עשה" לכבודה ואעפ"כ לא הגידה, ואמרה אסתר לאחשורוש שכל המלכים מקודם היו להם מייעצים מישראל נבוכדנצר ובלשאצר היו להם דניאל וכורש הי' לו זרובבל יושבים בשער המלך ולמה אין לך יועץ כמוהם שיגידו לך לברר את מולדתי, ושאלה מי מעם ישראל אפשר להשיב, ואמרה הלא מרדכי היהודי מסנהדרין הי',

מיד קרא למרדכי והשיבו בשער המלך וייעץ עמו מה לעשות לברר את מולדת אסתר ואמר מרדכי בחכמה שיקבץ בתולות שנית ועי"ז אסתר יראה שמביאין עוד בתולות ויתכן שלא ישאר את המלכה וכוונת מרדכי הי' שאפשר גם אחשורוש יקפוץ למלכה חדשה.

[illegible] כאמור שהי' זה בעצת אסתר כמו שעשאו שאר המלכים וזהו השייכות לתחלת הפסוק ובהקבץ בתולות שנית

[illegible] ואעפ"כ לא אמרה את מולדתה [illegible]

[illegible] י"א שהיו ממשפחת ושתי ורצו ליטול נקמה באחשורוש, בגמ' אי' שמיום שבאת אסתר הי' מרבה בסעודות ושותה יין לכבודה והי' מטיל להם הרבה עבודה.

[illegible] פי' שומרי הכלים ממונים על מזרקי וספלי המלך, וי"א שומרי הדלת. (מהרש"א)

[illegible] כוונת מרדכי להציל המלך שחשב שמה בהמשך הימים בזכות אסתר יתן רשות לבנות הביהמ"ק. או שמא יבא לידי חילול ה' שיאמרו עד שבא מרדכי אל שער המלך לא הי' שום דבר ועתה כשהוא בא נעשה זאת.

[illegible] נכנס בחשאי באמצע הלילה ונס הי' ששום אדם לא הזיקו.

[illegible] שבדרך כלל אין כותבים בהספר אשר לפני המלך, וכאן נכתב לפני המלך, ובלילה ההוא הי' ספר זה לפניו.

[illegible]

[illegible] אחר המעשה של בגתן ותרש לא רצה אחשורוש שיהי' שני משרתים ביחד

[illegible] אחשורוש נתן לו רשות לדון אפילו בדינים הנוגעים רק להמלך כמו להרוג במי שמורד במלכות וכו' בדיני נפשות, והטעם שגידלו המלך מפני שהמן הי' לו הרבה דברים שחמד בהם, שגנב כסף וחפצים וגם מצא אוצר גדול ממלכי יהודה ודברים של ביהמ"ק, וי"א שמצא אוצרות של יוסף הצדיק. והקב"ה רצה כן כדי שישמעו כל העמים מגדלותו ומפני ששלח יד בישראל יהי' לו מפלה. (מדרש רבה)

[illegible] כן בגי' שבעים ר"ל שלשבעים יום צוה המלך להשתחוות להמן

[illegible] מפני שהמן תלה צלם בצאוורו.

[illegible] רק בשער המלך היו צריכים להשתחוות להמן, אבל בסתם מקום לא הי' צריכים.

[illegible] והוא אומר להם שלסתם אדם הייתי כורע כמו שרואים אצל אברהם אבינו שהשתחוה לערביים וכדו' מפני שהם לא כוונו לע"ז, אבל כאן הי' כוונת המן לשם ע"ז:

[illegible] פי' שהמן הלך בדווקא קרוב למרדכי, כי סבר שמא מרדכי לא ראה אותו וראה שאעפ"כ אינו כורע לו, ואז "וימלא המן חימה".

[illegible] על דבר קטן כזה כבר רצה הרשע הזה להרוג אומה שלימה:

[illegible] קודם שהתחיל עם הגורל לקח שלשה אבנים שקורין "דייסעס" (Dice) לראות איזה מספר יהי' ואם יצליח כידוע שהי' המן בקי במזלות וכוכבים, ואבן א' בא למספר 1 והשני למספר 3 והשלישי למספר 3 ושמח מאד על הצלחתו שזה שמו של זקנו א' ג' ג' — אבל לא ידע שתחת המספר 1 היא מס' 6 ותחת המס' 3 היא מס' 4 שזה עולה ביחד ד' ו' ד' [illegible] הלוחם עם עמלק, וז"פ כי פור נהפך לפורינו.

[illegible] קודם עשה על הששת ימי המעשה וראה שלכל יום יש סגולה מיוחדת לפיכך הלך לקראת החדשים.

[illegible] בכל חודש הבחין במזלו אם שייך לעשות ההשמדה ולכל מזל מצא פסוק טוב לישראל כמו בניסן מזל <u>טלה</u> כתיב שה פזורה לישראל, ובאייר מזל שור יוסף הצדיק נקרא שור בכור שורו הדר לו וכו 'וכו' עד שבא לחודש אדר וראה בזה מיתת משה רבינו ע"ה אבל לא ידע שגם נולד בחודש זו, וי"א ששנה זו הי' שנת העיבור והי' באדר השני שאין בו שום מזל מיוחד.

[illegible] למה עשה הקב"ה שהמן יאריך הגזירה כ"כ? כתב האבן עזרא שרצה הקב"ה שיהי' פנאי לעמו ישראל לחזור בתשובה שלימה

[illegible] כידוע בספה"ק שהמן הי' מקטרג שהם מפוזרים ואין להם אחדות ולפיכך כנס מרדכי היהודים לתקן הענין ע"י "אחדות".

- [illegible] קאי על מלך מלכי המלכים והי' מקטרג בשמים לאבדם אבל על הצד האחר הי' המלאך הסניגר מלאך מיכאל שהי' מדבר טוב אל המלך

[illegible] שגם אחשורוש רצה להשמיד את כל היהודים:

[illegible] "שמד" קודם שיהי' כופרים בה', ואח"כ "להרוג" את הגופים, ואח"כ "לאבד" גם לשרוף את כל הגופים.

[illegible] קודם הנערים ואח"כ הזקנים שיראו הזקנים במיתת בניהם ולבסוף עשה הקב"ה מדה כנגד מדה "ונהפוך הוא"

[illegible] כידוע המעשה של האיד ששתה כל חודש אדר מפני שהוא ידע כוונת המן באמירת "ביום אחד". והרבי מלובלין הי' מחשיב זה מאד.

[illegible] כוונתו ביום י"ג אדר שזה יום האחרון של אבילת משה רבינו אם תחשוב מיום ז' אדר, וזהו יום תגבורת האבילות תקיפת הדין.

ויש עוד טעם כידוע שכל מכה מעשר מכות במצרים הי' משתמש לחודש ולפי החשבון אם ט"ו ניסן היא מכת בכורות החודש לפני זה היא מכת חושך ויום י"ג היא התחלת שלשת ימי אפילה שמתו ד' חלקים מכלל ישראל, לפיכך ראה עת הכושר אז. אבל לא ידע שבמכה זו כתיב ולכל בנ"י ישראל היה אור במושבותם רמז על ליהודים היתה אורה.

[illegible] הי' הגזירה עד כדי כך [illegible] שאם ימצאו ישראל אצל גוי אז הגוי נהרג:

[illegible] מזה רואים השנאה שהי' להם על בנ"י שאחר ששלחו הגזירה להרוג אומה שלימה מנער ועד זקן לא איכפת להם כלל ואדרבה השמחה הי' כ"כ גדול שהלכו שניהם לשתות יין:

[illegible]

[illegible] ברוה"ק ידע שגם בשמים הסכימו לזה ולא יתבטל הגזירה עד שיחזרו בנ"י בתשובה שלימה, כי אם הי' הגזרה רק בעוה"ז ולא בשמים אז הי' מרדכי משתדל תיכף ומיד ע"י אסתר לבטל הגזירה ולא בלבישת שק ואפר (כמו שיתבאר):

... [illegible] הטעם שהלך להמלך בלבושים כאלו שלא יטעו העם לומר שהולך לאסתר להשתדל אצל אחשורוש, שעיקר הגזירה תלוי בתשובה:

[illegible] לא רצה לפרוש משקו אפי' לרגע אחת (גר"א):

[illegible] התך זה דניאל. ולמה נקרא התך י"א לפי [illegible] מגדלותו. וי"א שכל דברי מלכות [illegible] על פיו.

[illegible] שמא עברו ישראל על חמשה חומשי תורה.

[illegible] לא בוש לצעוק אפי' ברחוב העיר אשר לפני שער המלך

[illegible] יום י"ד, ט"ו, ט"ז ניסן, ימי פסח שהם ימי עת רצון ואמרה ברוה"ק שמותר להתענות ביו"ט פסח.

[illegible] עבר על הפסח והתיר ג"כ להתענות כמו שצותה אסתר

[illegible]

[illegible] בגמ' מגילה לבשתה ברוה"ק, שאין רוה"ק שורה אלא על גוף שבור לעבודת השי"ת, וכין שהגיעה אסתר לבית הצלמות שהי' בבית אחשורוש נסתלקה ממנה רוה"ק, וכשראתה זאת התפללה מזמור כ"ב שבתהלים למנצח על הילת השחר קלי קלי למה עזבתני ואז חזרתה אליה.

[illegible] המלך מלכי המלכים יושב על כסא רם ונשא.

[illegible] באותו היום ישב אחשורוש בחוץ על כסא מלכותו דאילו הי' יושב בפנים לא הי' ממתין עד שיכנס אסתר לפנים רק הי' הורגה מיד, אבל כיון שישב בחוץ מיד הושיט לה את השרביט הזהב.

... [illegible] ג' מלאכי השרת נזדמנו לה באותה שעה, אחד שהגביה את צוארה, ואחד שמשך חוט של חסד עליה, ואחד שמתח את השרביט. (גמרא)

[illegible] • [illegible]. באמת לא רצה המלך להושיט והשרים הי' הורגים אותה מיד מפני שבאתה בלי רשות ולא הי' אז להמלך עת הכושר בכלל. כמו שכתיב לעיל ואני לא נקראתי לבא.

- [illegible] אבל לא בנין ביהמ"ק

[illegible] בגמ' מס' מגילה אי' מה ראתה אסתר שזימנה את המן? כדי שלא יאמרו היהודים שאסתר יפעול אצל אחשורוש ואין אנחנו צריכים להתפלל, ולכן הזמינה את המן ולא יסמכו כלל עליה. ועוד כדי להטיל הקנאה על המן בפני אחשורוש והשרים ויהרוג את המן. דבמדרש כתיב שבשעת הסעודה עשתה אסתר כאילו אוהבת את המן והיתה מדברת סודות עם המן בפני אחשורוש הכל להטיל קנאה.

• [illegible]. שקודם לכן הי' מתפחד אולי יש לאסתר שייכות עם מרדכי ויש בסעודה זו כוונת על ביטול הגזירה אבל כראות שאסתר אוהבת אותו הי' שמח וטוב

לב.

[illegible] 365 יועצים הי' לו להמן וכל יום משתמש ביועץ אחר. (מדרש רבה)

[illegible] בא וראה החילוק בין מרדכי להמן, להבעל גאוה המן התפחדו היועצים וזרש לומר שהמן "יעשה העץ" מפני שזה אינו לפי כבודו רק יעשו ממילא ע"י אדם אחר אבל במרדכי אמרה אסתר לך אתה וכנוס כל היהודים.

[illegible] תיכף ומיד בבוקר שלא יבאו א' מן היועצי מרדכי קודם לכן.

[illegible]

[illegible] נדדה בעליונים ותחתונים, אי' שהמלאך מיכאל הפילו 366 פעמים מהמטה להארץ. ודיבר אל לב אחשורוש שרוצה המן להעבירו ולהימלך תחתו. [וגם הי' הכרח מהסעודה שהי' מדבר המן סודות לאסתר שלא הבין אחשורוש מפני מה הזמינה את המן להסעודה ומה הם מדברים שם סודות,] ולפי שאר מדרשים ראה שנוטל סייף להרגו וסימן נתן שבעוד כמה שעות יבא המן בעצמו להמלך. וז"ל המדרש ראה בחלומו את המן שנטל סייף להרגו ונבהל והקיץ משנתו, וכיון שאמרו הנה המן עומד בחצר אמר המלך אמת הדבר שראיתי בחלומי לא בא זה בשעה זו אלא להרגני. (מדרש)

[illegible] מלמד שהיו נקראים מאליהם.

... [illegible] למה כתיב בגתנא ולא בגתן ? מפני שב' השרים שקראו את ספר הזכרונות היו בני המן שונאים את מרדכי ורצו לומר בגתן או תרש כדי שיהי' ספק ולא יהי' עדות מרדכי כ"כ חשוב וגרם הקב"ה שיאמרו בגתנא ותרש.

[illegible] פי' אם יש א' בחצר שיכול לומר לי עצה טובה איך לעשות גדולה למרדכי.

[illegible] לומר לתלות את מרדכי שכל הלילה לא ישן המן, ועכשיו בא.

[illegible] הם שנאו את המן שהיו צריכין להשתחוות לו בכל פעם שיצא ונכנס ופעמים הי' נכנס ויוצא בדווקא רק כדי לצערם שיהיו צריכים להשתחוות לו, ולפיכך לו אמרו להמן שיזהר עכשיו מלילך להמלך שאינו מרגיש כ"כ טוב רק כיון ששנאו אותו לא איכפת להם – ואמרו הנה המן עומד בחצר.

[illegible] המן דקדק במילים של אחשורוש שלא אמר ליתן לאיש הזה כסף או זהב רק "ביקרו" בכבודו, ולכן סבר שהכוונה על המן בעצמו שכסף וזהב לא הי' צריך שהיה כבר עושר גדול רק לכבוד הוא צריך.

[illegible] כאן התחיל מפלתו של המן שראה אחשורוש שמה שא"ל המלאך בחלומו הוא אמת שהמן רוצה להרגו ולמלוך תחתיו וגם מהסעודה של אתמול.

[illegible] פי' אותו הלבוש ואותו הסוס אשר רכב בו המלך ביום אשר ניתן כתר מלכות בראשו היינו ביום שנכתר למלוכה, וי"מ שהיו נותנים כתר מלכות בראש הסוס. (מלבי"ם)

[illegible] כדי שלא יהי' פנאי להמן לטעון טענותו. ועוד שבעוד כמה שעות צריך הוא לבא לסעודת אסתר.

[illegible] אמר המן לאחשורוש מבקש אני שיהרוג המלך אותי ובני יותר מלעשות כבוד להשונא שלי, א"ל המלך יפה דיברת זה יהי' אח"כ אבל קודם עשה כבוד למרדכי, א"ל המן א"כ מסכים אני אפי' לבטל הגזירה רק לא לעשות את זה. א"ל המלך כן כן זה אעשה אחר שאהרוג אותך.

[illegible] כיון שהגידו למרדכי שהוא בא נתיירא עד מאד והיה יושב ותלמידיו לפניו אמר להם לתלמידיו בני רוצו והבדלו מכאן שלא תכוו בגחלתו שהרי המן הרשע בא להרגני אמרו אם תמות נמות עמך, אמר להם א"כ נעמוד בתפלה ונפטר מתוך התפלה.

היו עוסקין בהל' מצוות העומר שהרי אותו היום ט"ז בניסן היה ובאותו היום היו מקריבין עומר בזמן שביהמ"ק קיים.

ושאל המן במה אתם עוסקים אמרו לו בהל' קמיצה, א"ל כמה הוא שוה הקומץ, א"ל בעשר מנה די למרבה, א"ל זה השוה יותר מעשרת אלפים ככר כסף. (עכ"ל המדרש)

[illegible] בשעת מעשה סגרה אסתר ע"י שם המפורש כל המספרים ומרחצאות כדי שיהי' המן רוחץ ומספר את מרדכי בעצמו.

כשעלה מרדכי על הסוס אמר מרדכי חלש אני ואין לי כח לעלות והי' המן צריך לכרוע על ברכיו וכשעלה בעט בו ברגליו א"ל המן והכתיב בנפול אויביך על תשמח, א"ל מרדכי ה"מ בישראל אבל בעמלק לא.

כשעברו ע"י בית המן הסתכלה בת המן וחשבה בדעתה אבי יושב ומרדכי מנהיגו ונטלה כלי מלא צואה וזרקה על אביה, וכשהביט המן למעלה לראות על מה ראה ככה ועל מה הגיע לו וראה בתו שזה הי' אביה אז מרוב חלישות הדעת הפילה את עצמה להארץ

ומתה.

וכשראה המן שבתו שוכב על הארץ ביסורים גדולים רצה לעזרה אבל השרים לא הניחו וזה הי' מדה כנגד מדה מנער ועד זקן קודם מיתת בניו ואח"כ מיתת זקן.

÷ .. [illegible] שב לשקו ותעניתו שהגזירה עדיין לא נתבטלה

[illegible] – משום בתו שמתה.

[illegible] – משום מה שזרקה עליו בתו

÷ [illegible] כאן כתיב קודם חכמיו ואח"כ זרש אשתו אבל בהעצה כתיב קודם זרש אשתו ואח"כ אוהביו, שכשראה זרש מפלתו לא רצתה לדבר שראה מה שיגיע עליו. (שמעתי מהראש הישיבה שליט"א)

÷ [illegible] מה הי' מדברים עמו - זרש אמרה לו שכדאי שילך מיד למרדכי לבקש מחילה, ולחתוך העץ שעשה לו, אבל הקב"ה לא רצה כן ולכן באו מיד השליחים ליטול אותו לסעודת המלכה.

[illegible] לא השרים החשובים רק סריסי המלך שאינם כ"כ מכובדים שכבר התקטן המן מגדלותו.

[illegible] ביום ט"ז ניסן הי'

[illegible]

[illegible] ידוע הווארט של האפטער רב אחשורוש הבין "לעבד" והמן כתב "לאבד".

[illegible] כנ"ל שהוא לא אמר "לאבד"

[illegible] באמת רצתה אסתר להראות על אחשורוש שהוא צר ואויב מפני שהי' רשע הרבה יותר מהמן, רק עשה הקב"ה שיראה באצבע על המן ואמרה המן הרע הזה. (גר"א)

× [illegible] מכעסו הגדול הלך לגינה ליישב את דעתו. מה עשה מיכאל המלאך התחיל מקצץ את הנטיעות שבגנת הביתן לפניו והוסיף חימה על חמתו. ונדמה מיכאל כאדם וכאשר ראה המלך אמר לו בכעס מה זה ? אמר לו אני בן המן שכך צוני אבא. (פרקי דר"א)

[illegible] איך ידע זה ? שאחשורוש א"ל מי הוא זה, והוסיף "ואיזה הוא" שאינו שוה כלום:

[illegible] מה עשה מכאל דחפו על אסתר ולא הי' יכול לעמוד, והיתה מצעקת אדוני המלך הרי הוא כובשני לפניך. ויאמר המלך הגם לכבוש.....

• [illegible] זה אליהו הנביא זכור לטוב וי"א שגם הוא הי' מאנשי המן רק כיון שראה שלא נתקיימה עצת המן בא והגיד.

[illegible] כוונת חרבונה הי' שהמן מורד במלכות, בעת אשר מרדכי לובש את בגדי המלכות וקראו לפניו כי המלך חפץ ביקרו באותו זמן ראו את העץ בבית המן שמרדכי מזומן להתלות. (מלבי"ם)

[illegible] קאי על המן שהוא דיבר שעץ זה גם [illegible]. בשבילה [illegible]. (חתם סופר)

[illegible] הסימן שהוא רוצה להרוג המלך מפני שעומד בבית המן בבית שלו בחדרי חדריו.

[illegible] כאן הוא פוגע בכבוד שלי, אז אמר המלך תלהו עליו.

÷ [illegible] זה הי' נס גדול שאילו הי' דנים אותו בערכאות שלהם לא הי' הורגים אותו מפני שזה לא הי' כוונת המן רק כאן גזר המלך הוראת שעה לתלותו מפני הכעס שהי' עליו. אותו היום ט"ז ניסן היה.

מי תלה את המן? מרדכי בעצמו, המן ביקש ממנו שלא יבזה אותו וכו' ואעפ"כ הרגו מרדכי בתלייה שהיה מיתה היותר בזויי' באותן הימים מיתה שהיו נותנים להרוצחים וכו'. (תרגום)

[illegible] נרחיב בביאור שזה הי' כל הנס פורים, המן הי' הכנה למרדכי כל דבר שרצה המן לעשות נהפך עליו כמו שאמרנו מנער ועד זקן, והצואה שזרקה בתו נהפך על הרשע, וזהו יסוד של פורים ונהפוך הוא, כל הצרות מתהפך על הגויים. (מהר"ל)

[illegible] חמת אחשורוש שככה שלא נטלה המן מלכותו ממנו.

וחמת המלך מלכי המלכים הקב"ה על היהודים שככה שחזרו בתשובה.

[illegible] כאמור על הענין של ונהפוך הוא. (מלא העומר) ועוד כוונה בזה דעי"ז ימחה שמו מן העולם ולא ילך את הבית למשפחתו אלא יעבירו למרדכי ואסתר. (מהר"ל)

[illegible] באמת הלא הגזירה כבר יצא להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים ואיך שייך לבטלו הלא כבר נחתם בטבעת המלך ? רק אם רוצים לפרש

להשמיד ולהרוג ולאבד אפ"ל מי יעשה ההשמדה וההריגה "את כל היהודים" הם יאבדו וישמידו, וז"פ ואתם כתבו על תיבת "היהודים" כטוב בעיניכם באיזה אופן שרוצים (אלשי"ך הקדוש)

- [illegible] הטעם שהמתינה אסתר עד כ"ג סיון דכוונת אחשורוש בגזירת המן הי' איבוד הדת "לאבדם" וזה לא הי' כוונת המן, לפיכך המתינה עד חודש של קבלת התורה שיתבטל גם גזירת הדת. (חיד"א)

וי"א ע' יום כנגד ע' שנה של הגלות שיחזרו בתשובה שלימה. (גר"א)

- [illegible] לפיכך המתין עד י"ג אדר שיהי' בענין ונהפוך על הצורר. (מהר"ל)

- [illegible] כתיב שיוסף נתן לכלם אחד ולבנימין נתן חמש חליפות שמלות. ולכאורה הלא זה הי' הקנאה שהתחילה בין האחים כאו שאחז"ל שאל ישנה אדם וכו' שבשביל הכתונת פסים וכו' ולמה שינה יוסף את בנימין משאר אחיו אלא באמת נתן בשווית הכסף לכולם שוה, והחמשה בגדים של בנימין היו גרועות, וטעם שנתן חמשה לבנימין לרמז שמבנימין יבא צדיק שילבוש חמשה בגדים. (חז"ל ופי' הגר"א)

[illegible] טלית של מצוה

[illegible] הוא התכלת שבציצית

[illegible] הוא הלבן שבציצית, לשון חיוור.

[illegible] הוא תפלין שבראש.

[illegible] הוא הרצועות.

[illegible] הוא תפלין שביד

- [illegible] ידוע מה שדרשו חז"ל בזה אורה זו תורה שמחה זו יו"ט וכו' והטעם שנכתבו ברמז כדי להגיד שכל מצוות אלו נעשו באורה ושמחה וששון ויקר מיט א ברען און א שמחה.

- [illegible] רבים מהם התחלפו בגדיהם כמו היהודים מפני הפחד וזה גם טעם להמנהג זיך צו פארשטעלן. (שפ"א)

- [illegible]

[illegible] זה הי' נס גדול מאד! שאפי' אם נהרג אצל ישראל מספר קטן הי' ג"כ נס אבל כאן נצחו ישראל כזה אופן שלא הי' לשום בר ישראל אפילו חבורה קטן.

[illegible] הרגם בחרב ואח"כ שרפו את גופם, מה שרצו הגויים לעשות ונהפוך הוא.

- [illegible] למה נכתב בכלם "ואת"? רק "ואת" בגי' "ארור" לומר על כל אחד מהם ארור פרשנדתא ארור דלפון וגו'.

- [illegible] נכפל כמה פעמים במגילה להורות שכאן הי' תיקון השלם על חטאו של שאול, שהניח צאן ובקר להקריב קרבנות וכאן לא שלחו את ידם בביזה. (שפ"א)

- [illegible] על אותו העץ שנתלה המן בט"ז ניסן נתלו הם בי"ד אדר. (תרגום)

- [illegible] לפיכך עושים הפרזים בי"ד ומוקפים בט"ו כדי שיהי' אלו שילמדו תורה ולא יתבטל התורה. (חתם סופר)

[illegible] ד' דברים אלו הם כנגד הד' דברים שרצה המן לעשות להם, 1) להשמיד. 2) להרוג. 3) לאבד. 4) ושללם לבוז.

[illegible] ולא שם אחר שהכל להראות הענין של ונהפוך הגורל עליהם.

- [illegible] קימו מה שקבלו כבר, ר"ל קבלו עכשיו את התורה מאהבת הנס. קימו למעלה מה שקבלו למטה.

(ג) [illegible] אע"פ שהי' גדול מאד בעיני כלם אעפ"כ הי' מאד שפל בענוה והי' אומר שלום לכל ילד. (גרי"ז)

[illegible]

גלות יהויכין	ג' שכ"ז	3,327
חורבן הבית	ג' של"ח	3,338
אחשורוש נעשה מלך	ג' שצ"ב	3,392
בשנת שלש למלכו	ג' שצ"ב	3,395
אסתר נעשה מלכה	ג' שצ"ט	3,399
גזירת המן הרשע	ג' ת"ד	3,404
נס פורים	ג' ת"ה	3,405
בנין בית שני	ג' ת"ח	3,408